

*แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ – แม่กาษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ศิวาวุฒิ สีดาทอง^{1*} พงศนิพล พงศนิกุล²

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

*Corresponding author e-mail: cap2701@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ – แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 2) หาแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ – แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 136 คน ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 17 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมงานวิจัย เป็นแบบสอบถามประมาณค่าระดับ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93 แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารโรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ – แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่าทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น คือ ด้านหลักการกระจายอำนาจ 2) ปัญหาการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยด้านหลักการมีส่วนร่วม มีปัญหามากที่สุด 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน ควรประสานงานกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เสริมบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาในการระดมทรัพยากร พัฒนาคุณภาพการศึกษา ประชาสัมพันธ์แนวทางการบริการ สร้างความเข้าใจเรื่องงบประมาณ และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเผยแพร่ต่อหน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชนอย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

* Received: 2025-05-26, Revised: 2025-10-03, Accepted: 2025-10-12

Development Guideline Of The School- Based Management In The Mae Pa-Mae Kasa School Group Educational Service Area 2

Siwawut Seedatong^{1*} Pruettipol Pruettikul²

¹Master of Education Program in Educational Administration, Kamphaengphet Rajabhat University

²Lecturer of Faculty of Education, Kamphaengphet Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: cap2701@gmail.com

ABSTRACT

The objective of this research is 1) study the conditions and problems of school-based management in the Mae Pa – Mae Kasa School Group under the Tak Primary Educational Service Area Office 2, and 2) identify development guidelines for school-based management in the same group. The sample consisted of 136 participants including school administrators, teachers, and basic education board members. Additionally, 17 experts served as key informants. Research instruments included questionnaires and interviews. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The findings revealed that: 1) The overall level of school-based management implementation was high across all aspects. The highest average was in the principle of decentralization, followed by participation and supportive leadership. The lowest average was in accountability. 2) The problems were found to be at a low level, with the most significant issue being the lack of stakeholder participation, followed by problems related to holistic development and accountability. 3) The proposed development guidelines emphasized strengthening collaboration with stakeholders, enhancing the role of school boards in mobilizing resources, improving educational quality, publicizing services, increasing budget literacy, and producing operational reports for submission to supervising agencies and for public dissemination through appropriate means.

Keywords: School-Based Management

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัตประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคตโดย

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย การศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียน มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ พัฒนาระบบบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมการบูรณาการการจัดการศึกษา และเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนระดับก่อนประถมศึกษา และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัยมีคุณภาพและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและเสมอภาค เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะตรงตามสายงาน และมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และสถานศึกษา มีประสิทธิภาพและเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งคุณภาพระดับมาตรฐานสากล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นการทำงานแบบบูรณาการ มีเครือข่ายการบริหารจัดการ บริหารแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา กระจายอำนาจและความรับผิดชอบต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาพื้นที่พิเศษ ได้รับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่ หน่วยงานทุกระดับพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี และระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานทุกระดับ มีงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 มาตรา 39 “ให้กระทรวงกระจายอำนาจบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยัง คณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และในการบริหารสถานศึกษานั้น ในมาตรา 40 ได้บัญญัติ ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ให้ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครูผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อให้การศึกษาสร้างคน สร้างความรู้สู่สังคม คุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2562)

จากข้อมูลแผนปฏิบัติการประจำปี 2562 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ ในการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายให้มีคุณภาพ ได้แก่ 1) ส่งเสริมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 2) ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ตามหลักสูตร 3) พัฒนาการบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วม 4) ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี 5) ส่งเสริมและพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6) การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ 7) จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งในปัจจุบัน

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้มีการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562 ดังนั้นผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้วยกระบวนการกระจายอำนาจ เป็นการร่วมมือกันของสถานศึกษา ชุมชน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งจะนำมาซึ่งความพึงพอใจของทุกฝ่าย และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนแม่

ปะ-แม่ภาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ตรงตามเป้าหมายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 ที่วางไว้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่ภาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา ให้สามารถดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อให้โรงเรียนที่มีบริบทคล้ายกับกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ - แม่ภาษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไปการพัฒนา

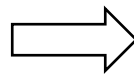
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ - แม่ภาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ - แม่ภาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ - แม่ภาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 6 ด้าน คือ

1. หลักการกระจายอำนาจ
2. หลักการบริหารจัดการตนเอง
3. หลักการมีส่วนร่วม
4. หลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน
5. หลักการพัฒนาทั้งระบบ
6. หลักการความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้

แนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ - แม่ภาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ - แม่ภาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ - แม่ภาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 209 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 11 คน ครูผู้สอน 123 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 75 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ - แม่ภาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก

เขต 2 จำนวน 136 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) แล้วใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยจำแนกตามตำแหน่ง โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) จากประชากร จำนวน 209 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 136 คน

1.2.2 แบ่งออกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 11 คน ครูผู้สอน จำนวน 123 คน และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 75 คน เพื่อทำการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากร

1.2.3. คำนวณสัดส่วนของประชากรเทียบกับขนาดกลุ่มตัวอย่าง ให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 136 คน แล้วจึงทำการสุ่มอย่างง่ายในแต่ละตำแหน่ง เพื่อเก็บข้อมูลจนครบตามจำนวนตัวอย่างที่กำหนดไว้

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3.1 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choice)

ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพการบริหารโรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ – แม่กาษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้ การกำหนดค่าน้ำหนักตามวิธีของลิเคิร์ต(Likert)

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารโรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ – แม่กาษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ (Multiple Response) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และจัดทำเป็นเครื่องมือดำเนินการเก็บ ข้อมูลในการหาแนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ – แม่กาษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

1.3.2 แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ – แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93

1.3.2.1 ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้แหล่งข้อมูลหรือผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีความเชี่ยวชาญทางการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน จำนวน 17 ท่าน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง โดยแบ่งคุณสมบัติ ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีประสบการณ์ทางการทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 4 คน 2) ผู้บริหาร หรือรองผู้บริหารระดับเขตพื้นที่ หรือ ศึกษาพิเศษ หรือ จำนวน 4 คน 3) ครูที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ – แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 2 ที่เป็นหัวหน้างาน 4 ฝ่าย ไม่น้อยกว่า-5 ปี จำนวน 4 คน 4) คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน 5) ตัวแทนผู้ปกครองหรือศิษย์เก่าที่มี วุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 2 คน

1.3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยนำผล การศึกษาสภาพและปัญหาจากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นแนวทางในการสร้างคำถามมีกรอบในการสัมภาษณ์ การ สร้างเครื่องมือ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบเขตและแนวทางในการสัมภาษณ์ นำ ผลจากการศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ – แม่กาษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ที่มีผลจากการศึกษาปัญหาการบริหารโรงเรียนเป็น

ฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ – แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ที่มีค่าความถี่มากเป็นอันดับที่ 1 ของแต่ละด้านจากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบสัมภาษณ์ หาแนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ – แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 นำเสนอร่างแบบสัมภาษณ์ต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสมของภาษาและความครอบคลุมของประเด็นคำถามปรับปรุงแก้ไขร่างแบบสัมภาษณ์ ตามข้อเสนอแนะของกรรมการที่ปรึกษาต่อไป จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ให้เสร็จสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการสัมภาษณ์ต่อไป การเก็บรวบรวมข้อมูล ขอนหนังสือแนะนำตัวจากงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ 17 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์พิจารณาอนุญาตให้การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิทางโทรศัพท์ Line และEmail ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ บันทึกข้อมูลตามที่ต้องการด้วยตนเอง ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ และเขียนรายงาน

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารโรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ – แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น คือ ด้านหลักการกระจายอำนาจ รองลงมาคือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ด้านหลักการพัฒนาทั้งระบบ ด้านหลักการบริหารจัดการตนเอง ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านหลักการความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านหลักการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา โดยการให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชนได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารเป็นฝ่ายงานทั้ง 4 ด้าน คือ งานวิชาการ บุคคล งบประมาณ และบริหารทั่วไป มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านหลักการบริหารจัดการตนเอง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดทำโครงสร้างของการบริหารที่มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับการบริหารสถานศึกษาของตน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินงานและมีการประเมินผลตามแผนอย่างชัดเจน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสถานศึกษาเลือกใช้แบบเรียนและหนังสือประกอบอื่นๆ ได้ตรงกับความต้องการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ โรงเรียนมีการระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากชุมชนเช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อมาพัฒนาสถานศึกษาตนเองได้อย่างอิสระ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ

พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาได้รับการยอมรับและเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ และชุมชนในการประเมินการจัดการเรียนการสอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสำคัญต่างๆ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้บริหารประสานความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และติดตามประเมินผล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านหลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพได้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้บริหารเป็นผู้ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับชุมชน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้บริหารสนับสนุนให้ครูพัฒนาการเรียนการสอนเต็มศักยภาพ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ทางโรงเรียนบริการอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์แก่ชุมชนในการจัดกิจกรรม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านหลักการพัฒนาทั้งระบบ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารที่เป็นปัจจุบันและเชื่อมโยงกับระบบข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษาสนับสนุนให้มีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยมีบุคลากรเป็นผู้ร่วมกำหนด มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสถานศึกษาพัฒนาบริการแหล่งเรียนรู้ และสื่อทางการศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาพัฒนาระบบกำกับ ติดตามและนิเทศการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านหลักการความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตาม ประเมินผลงานของสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษามีการรายงานผลการปฏิบัติงานต่อสาธารณชน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาปัญหาการบริหารโรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ – แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า สภาพปัญหาทั้ง 6 ด้าน มีผลดังนี้

2.1 ด้านหลักการกระจายอำนาจ ข้อที่ประสบปัญหาเป็นส่วนใหญ่ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาไม่มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมา คือ โรงเรียนไม่มีอิสระในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นตามความต้องการของโรงเรียน และชุมชน และสถานศึกษาไม่เปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามลำดับ

2.2 ด้านหลักการบริหารจัดการตนเอง ข้อที่ประสบปัญหาเป็นส่วนใหญ่ คือ โรงเรียนไม่สามารถระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากชุมชน เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อมาพัฒนาสถานศึกษาตนเองได้อย่างอิสระ รองลงมา คือ ไม่มีการจัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียน เพื่อรายงานความสำเร็จของการดำเนินงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถดำเนินงานและมีการประเมินผลตามแผนอย่างชัดเจน ตามลำดับ

2.3 ด้านหลักการมีส่วนร่วม ข้อที่ประสบปัญหาเป็นส่วนใหญ่ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียน รองลงมา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และติดตามประเมินผล และผู้บริหารไม่มีการส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาและ ชุมชนให้เห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาาร่วมกัน ตามลำดับ

2.4 ด้านหลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ข้อที่ประสบปัญหาเป็นส่วนใหญ่ คือ ผู้บริหารไม่จัดระบบอำนวยการและกำกับติดตาม เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง รองลงมา คือ ผู้บริหารไม่เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่ยอมรับของผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน

2.5 ด้านหลักการพัฒนาทั้งระบบ ข้อที่ประสบปัญหาเป็นส่วนใหญ่ คือ สถานศึกษาไม่สนับสนุนให้มีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยมีบุคลากรเป็นผู้ร่วมกำหนด รองลงมา คือ สถานศึกษาไม่พัฒนาระบบควบคุมตรวจสอบด้านการเงินงบประมาณภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และสถานศึกษาไม่จัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารที่เป็นปัจจุบันและเชื่อมโยงกับระบบข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามลำดับ

2.6 ด้านหลักความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ข้อที่ประสบปัญหาเป็นส่วนใหญ่ คือ สถานศึกษาไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลงานของสถานศึกษา รองลงมา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาไม่ได้ตรวจสอบการดำเนินงานจากรายงานประจำปีของสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาไม่มีส่วนรับรู้การใช้งบประมาณของสถานศึกษา ตามลำดับ

3. แนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ – แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

3.1 ด้านหลักการกระจายอำนาจ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือและสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆ รองลงมา สถานศึกษาควรจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายและพันธกิจของหน่วยงานต้นสังกัด และสนองความต้องการของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการกำหนดนโยบายและแผนงานต่างๆ และสถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มาจากความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามลำดับ

3.2 ด้านหลักการบริหารจัดการตนเอง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเพิ่มบทบาทในการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมากขึ้น รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างช่องทางการสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างหลากหลายเพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประเมินคุณภาพความพึงพอใจของผู้รับบริการ ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อนำผลมาใช้ในการพัฒนาตนเอง ตามลำดับ

3.3 ด้านหลักการมีส่วนร่วม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน ควรร่วมกันดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การทำแผนกลยุทธ์ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกัน รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำแผนพัฒนาการศึกษาให้กับคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน และผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาหรือโครงการต่างๆ อย่างเต็มที่ ตามลำดับ

3.4 ด้านหลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์แนวทางวิธีให้บริการอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ของสถานศึกษา แก่ชุมชน รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรประเมินตนเองและนำผลการประเมินมาพัฒนางานของตนเอง และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวคิดที่เป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ไม่ควรใช้อำนาจสั่งการโดยไม่คำนึงถึงมติเสียงส่วนใหญ่ ตามลำดับ

3.5 ด้านหลักการพัฒนาทั้งระบบ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความรู้ ความเข้าใจเรื่องการเงินและงบประมาณในสถานศึกษาจากการวางแผนการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนการปฏิบัติงานในภาพรวมทั้งหมดเพื่อกำหนดทิศทางการทำงานที่สอดคล้องกันของฝ่ายต่างๆ และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนำเอานวัตกรรมทางเทคโนโลยีเข้ามาใช้จัดการข้อมูลสารสนเทศ เพื่อให้ข้อมูลเป็นปัจจุบันและเชื่อมโยงกับระบบข้อมูลสารสนเทศของเขตพื้นที่การศึกษา และเพื่อความสะดวกในการบริหารจัดการที่มากขึ้น ตามลำดับ

3.6 ด้านหลักการความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำรายงานการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ ผลการประเมินต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชนอย่างหลากหลายวิธีตามความเหมาะสม เช่น เว็บไซต์ของสถานศึกษา เฟซบุ๊กของสถานศึกษา วารสารของสถานศึกษา และการชี้แจงในการประชุม เป็นต้น รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการติดตามประเมินผลงาน และทำการแต่งตั้งคณะกรรมการให้ถูกต้องตามระเบียบ และผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าใจบทบาทหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบการจัดการศึกษาให้มากขึ้น ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ – แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานต้องมีการปรับโครงสร้างองค์การของโรงเรียนใหม่ เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ที่แท้จริงเกี่ยวกับงบประมาณ บุคลากรและหลักสูตร อำนาจหน้าที่ต้องถูกใช้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และมีผลโดยตรงต่อการจัดการเรียนการสอนโดยมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โยธิน สิงห์คำ (2560) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 28 อยู่ในระดับมาก และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านยังพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรรัตน์ สีหาทัพ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกวลี เกรมย์ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาสภาพเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ด้านหลักการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา โดยการให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารเป็นฝ่ายงานทั้ง 4 ด้าน คือ งานวิชาการ บุคคล งบประมาณ และบริหารทั่วไป และสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมวล สุขสนธิ (2562) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า 1. สภาพปัจจุบันของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักการบริหารตนเอง ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการตรวจสอบและโปร่งใส และ ด้านหลักการมีส่วนร่วม

2) ด้านหลักการบริหารจัดการตนเอง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาจัดทำโครงสร้างของการบริหารที่มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับการบริหารสถานศึกษาของตน ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินงานและมีการประเมินผลตามแผนอย่างชัดเจน และสถานศึกษาเลือกใช้แบบเรียนและหนังสือประกอบอื่นๆ ได้ตรงกับความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมวล สุขสนธิ (2562) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า 1. สภาพปัจจุบันของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักการบริหารตนเอง ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการตรวจสอบและโปร่งใส และด้านหลักการมีส่วนร่วม

3) ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาได้รับการยอมรับและเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ และชุมชนในการประเมินการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสำคัญต่างๆ และผู้บริหารประสานความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dondero (1993) ศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของ

ครูประสิทธิผลของโรงเรียน และความพึงพอใจในการทำงาน (School-based management, Teacher's decisional participation level, school effectiveness and job satisfaction) วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการตัดสินใจ ประสิทธิภาพของโรงเรียน ระดับความพอใจในการทำงานของครูที่มีส่วนร่วมและ ไม่มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู 6 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาคลีฟแลนด์ รัฐโอไฮโอ ซึ่งเป็นโรงเรียนในโครงการนำร่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลการวิจัย พบว่า ทั้งผู้ที่เป็นคณะกรรมการและไม่ใช่คณะกรรมการต่างมีความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่อง การบริหารโรงเรียน กลุ่มครูที่เป็นคณะกรรมการ และมีส่วนร่วมโดยตรงในการบริหาร จะมีระดับความพึงพอใจในการทำงาน และประสิทธิผลของโรงเรียนสูงกว่ากลุ่มครูที่ไม่ได้เป็นคณะกรรมการ

4) ด้านหลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพได้ ผู้บริหารเป็นผู้ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และผู้บริหารสนับสนุนให้ครูพัฒนาการเรียนการสอนเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดาวุฒิ ดอกกลาง (2559) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารโรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนพานพิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 พบว่า แนวทางการบริหารโรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนพานพิทยาคม ควรมีการประสานภาคีเครือข่ายให้มากกว่านี้ โดยกำหนดผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจนในการประสานงาน พยายามให้คณะครู ภาคีเครือข่าย ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมกันกำหนดนโยบายเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และควรให้โรงเรียนสามารถสำรวจ และจัดการสั่งซื้อปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ ที่สอดคล้องกับความต้องการของทางโรงเรียนอย่างแท้จริง

5) ด้านหลักการพัฒนาทั้งระบบ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารที่เป็นปัจจุบันและเชื่อมโยงกับระบบข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สนับสนุนให้มีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยมีบุคลากรเป็นผู้ร่วมกำหนด และพัฒนาบริการแหล่งเรียนรู้ และสื่อทางการศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรวัฒน์ คุ่มทอง (2560) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานสถานศึกษาบางมูลนาก 01 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 พบว่า แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานสถานศึกษาบางมูลนาก 01 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 คือ คณะกรรมการสถานศึกษา บุคคลภายนอก และองค์กรอื่นๆต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลของโรงเรียนทั้งด้านการใช้ประมาณและข้อมูลสารสนเทศด้านต่างๆ ได้

6) ด้านหลักการความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา และสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตาม ประเมินผลงานของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญาภา ศรีเหลือง (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหาร โรงเรียนกลุ่มบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 สถานศึกษาควรให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่นตามความต้องการของผู้เรียนผู้ปกครองและชุมชน สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำสาระสำคัญหลักสูตรสถานศึกษากับความต้องการบริบทของโรงเรียนและท้องถิ่น ด้านหลักการคิณอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน คณะกรรมการสถานศึกษาควรมาจากตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูคณะกรรมการสถานศึกษาควรจัดระบบการบริหารงานด้านวิชาการงบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป และสถานศึกษาควรดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งการประกันคุณภาพในและการประกันคุณภาพภายนอก

2. พิจารณาปัญหาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ด้านหลักการกระจายอำนาจ ข้อที่ประสบปัญหาเป็นส่วนใหญ่ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาไม่มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทน้อยในการร่วมกำหนดนโยบายโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมวล สุขสนิท (2562) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า ด้านหลักการกระจายอำนาจสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมการกระจายการจัดการศึกษาไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาให้มีส่วนร่วมสนับสนุนบทบาทที่สำคัญตามความสามารถในการตัดสินใจ

2) ด้านหลักการบริหารจัดการตนเอง ข้อที่ประสบปัญหาเป็นส่วนใหญ่ คือ โรงเรียนไม่สามารถระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากชุมชน เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อมาพัฒนาสถานศึกษาตนเองได้อย่างอิสระ อาจเป็นเพราะว่า การระดมทรัพยากรทางการศึกษาอาจขัดต่อกฎ ระเบียบ กฎหมายและข้อบังคับของทางต้นสังกัด จึงทำให้สถานศึกษาดำเนินการได้ไม่อิสระมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดาจุฑา ดอกกลาง (2559) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารโรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนพานพิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 พบว่า ปัญหาที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนพานพิทยาคมในภาพรวมแล้วทั้ง 5 ด้าน ยังมีปัญหาไม่สามารถบริหารในแต่ละด้านได้อย่างคล่องตัว ตามหลักทรัพยากรการบริหาร คือ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ

3) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ข้อที่ประสบปัญหาเป็นส่วนใหญ่ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียน อาจเป็นเพราะว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการบริหารในยุคใหม่ให้ความสำคัญกับคนในการร่วมคิดร่วมทำ และร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรกิจ ธิรงาน (2562) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนเทศบาล 3 ศรีทรายมูล สำนักการศึกษา เทศบาลนครเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม จัดอบรมชี้แจงเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจด้านวิชาการแก่คณะกรรมการสถานศึกษา จัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางและความต้องการพัฒนางานวิชาการ ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมเป็นคณะทำงานดำเนินวิชาการ เช่น คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจัดมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการ

สอน เช่น นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาด้านวิชาการ จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านวิชาการทุกเดือน และการให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน

4) ด้านหลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ข้อที่ประสบปัญหาเป็นส่วนใหญ่ คือ ผู้บริหารไม่จัดระบบอำนวยการและกำกับติดตาม เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานต้องมีการปรับโครงสร้างองค์การของโรงเรียนใหม่ เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ที่แท้จริงเกี่ยวกับงบประมาณ บุคลากรและหลักสูตร อำนาจหน้าที่ต้องถูกใช้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และมีผลโดยตรงต่อการจัดการเรียนการสอน โดยมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถิรวัฒน์ คุ่มทอง (2560) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานสถานศึกษาบางมูลนาก 01 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 พบว่า แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานสถานศึกษาบางมูลนาก 01 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 คือ 1) โรงเรียนต้องแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการใช้งบประมาณ นำเรื่องการจัดทำงบประมาณเข้าประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะครูเพื่อพิจารณา 2) ผู้บริหารออกคำสั่งหรือแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการงบประมาณให้เหมาะสมเป็นที่ยอมรับ 3) ผู้บริหาร คณะครู และกรรมการสถานศึกษามีต้องส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและทิศทางการดำเนินงานของโรงเรียน โดยให้แบ่งงานหรือแต่งตั้งหัวหน้าฝ่ายที่เหมาะสมต้องเป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่าย 4) ดำเนินการระบบควบคุมภายใน โดยให้ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาทำการประเมินตรวจสอบการใช้งบประมาณตามแผนงาน ตามระเบียบการเงินและพัสดุฯ 5) คณะกรรมการสถานศึกษาบุคคลภายนอก และองค์กรอื่นๆต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลของโรงเรียนทั้งด้านการใช้ประมาณและข้อมูลสารสนเทศด้านต่างๆ ได้

5) ด้านหลักการพัฒนาทั้งระบบ ข้อที่ประสบปัญหาเป็นส่วนใหญ่ คือ สถานศึกษาไม่สนับสนุนให้มีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยมีบุคลากรเป็นผู้ร่วมกำหนด อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษายังมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานน้อย และยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรกิจ รั้งงาน (2562) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนเทศบาล 3 ศรีทรายมูล สำนักการศึกษา เทศบาลนครเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า เหตุปัจจัยฉุดรั้งโรงเรียนยังขาดวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง ผู้บริหารและครูบางส่วนยึดติดกับวิธีการทำงานแบบเดิม ๆ ทำให้การผลักดันงานและการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จทำได้ยาก ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การกำหนดมาตรการ ระเบียบปฏิบัติ วิธีปฏิบัติและข้อบังคับภายในโรงเรียน ด้านผู้เรียนด้านครูและบุคลากรบางอย่างไม่ชัดเจน ดำเนินงานขาดประสิทธิภาพ การบริหารงานของผู้อำนวยการขาดการวางแผนล่วงหน้า

6) ด้านหลักการความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ข้อที่ประสบปัญหาเป็นส่วนใหญ่ คือ สถานศึกษาไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลงานของสถานศึกษา อาจเป็นเพราะว่า การแต่งตั้ง

คณะกรรมการติดตามประเมินผลงานของสถานศึกษาเป็นกลไกในการตรวจสอบการทำงานของโรงเรียน ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีอำนาจในการกำหนดแผนกลยุทธ์เป็นแนวดำเนินการของโรงเรียน ผู้บริหารสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน มีการพัฒนาตนเองในการเป็นนักแสวงหา รอบรู้และประสานประโยชน์ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องและตรงกับความต้องการของท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการระดมทรัพยากรจากท้องถิ่นในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรรัตน์ สีหาทัพ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สถานศึกษาควรมีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่บุคคลในการปฏิบัติงาน ให้ชุมชนมีส่วนร่วม มีการรายงานผลการดำเนินงานประกันคุณภาพตามมาตรฐานของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำผลการวิจัยนี้ไปสู่นโยบายการขับเคลื่อนการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน เพื่อให้สถานศึกษานำแนวทางการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน ไปดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน
 - 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำผลการวิจัยไปปรับใช้ได้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา
 - 3) สถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับท้องถิ่นจัดรายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดความสามารถและความสนใจของผู้เรียน สนับสนุนให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงจนสามารถสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง มีการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามตรวจสอบ และนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ
 - 4) สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามาตรวจสอบการดำเนินงาน ด้านต่างๆ ของสถานศึกษาให้มีความสม่ำเสมอมากขึ้น
 - 5) สถานศึกษา ควรนำนโยบายการขับเคลื่อนแนวทางการบริหารโรงเรียนเป็นฐานไปกำหนดแผนงาน การปฏิบัติงาน และมีการกำกับ ติดตาม นิเทศ ประเมินผล และสรุปผล
 - 6) ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยให้บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีโอกาส มีส่วนร่วม ในการวางแผน ดำเนินการ ติดตาม ประเมินผล การบริหารงานทั้ง 4 งานของโรงเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดผลที่ดีตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพการนำแนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ – แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
- 2) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ – แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
- 3) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมในบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ – แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

องค์ความรู้ใหม่

การบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการ รวมทั้งสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงาน SBM ในทางปฏิบัติยังคงประสบปัญหาและข้อจำกัดหลายประการ การกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่สถานศึกษายังไม่เพียงพอ โรงเรียนจำนวนมากยังต้องดำเนินงานภายใต้ข้อกำหนดจากหน่วยงานต้นสังกัด โดยเฉพาะด้านงบประมาณ บุคลากร และหลักสูตร ส่งผลให้โรงเรียนไม่สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของตนเองได้อย่างแท้จริง อีกทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาที่ยังมีบทบาทจำกัด ไม่สามารถทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาโรงเรียนได้อย่างมีพลัง เนื่องจากขาดองค์ความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการศึกษา ทำให้การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการยังคงอยู่ในระดับการรับรู้หรือการให้ความเห็นมากกว่าการมีส่วนร่วมเชิงนโยบายอย่างแท้จริง

ในด้านการบริหารจัดการตนเอง โรงเรียนยังไม่สามารถระดมทรัพยากรจากชุมชนหรือองค์กรภาคเอกชนได้อย่างอิสระและยั่งยืน ความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ยังมีน้อย เนื่องจากโรงเรียนไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นหรือมองเห็นผลประโยชน์ร่วมกันได้ชัดเจน ส่งผลให้การพัฒนาส่วนใหญ่ต้องพึ่งพางบประมาณจากรัฐเพียงแหล่งเดียว ขณะเดียวกันการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในระดับปฏิบัติยังไม่ครอบคลุม ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชนยังไม่ได้เข้ามามีบทบาทเชิงรุกในการร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียน กระบวนการสร้างความเข้าใจในแนวคิด SBM ยังไม่แพร่หลายเพียงพอ ทำให้การมีส่วนร่วมส่วนใหญ่ขาดความต่อเนื่องและไม่สามารถก่อให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมได้

กล่าวโดยสรุป การบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในปัจจุบันยังไม่สามารถบรรลุผลได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ปัญหาและข้อจำกัดที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า SBM ในบริบทของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ – แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ยังต้องการการสนับสนุนเชิงนโยบายที่ชัดเจน การสร้างกลไกการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง การเสริมสร้างศักยภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้บริหาร ตลอดจนการจัดทำมาตรฐานและระบบประเมินผลที่เป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง เพื่อให้ SBM สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. <https://ratchakitcha.soc.go.th>
- โยธิน สิงห์คำ (2560). *การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จักรกิจ ธีรงาน (2562). *แนวทางการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนเทศบาล 3 ศรีทรายมูล สำนักงานการศึกษา เทศบาลนครเชียงราย. การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*.
- ชญาภา ศรีเหลือง (2560). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประมวล สุขสนิท. (2562). *แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25*. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศักดาภูมิ ดอกกลาง (2559). *แนวทางการบริหารโรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนพานพิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*.
- ธีรวัฒน์ คุ่มทอง (2560). *แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานสถานศึกษาบางมูลนาก 01 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2*. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- เพชรรัตน์ สีหาทัพ (2561). *การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3*. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Dondero, G.M. (1993). *School-Based Management, Teachers' Decisional Participation Levels, School Effectiveness, and Job Satisfaction*. Dissertations for Doctor of Education, Fordham University.